

Sygn. akt I A Ca 401/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Janusz Leszek Dubij
Sędziowie	:	SA Elżbieta Bieńkowska SA Jadwiga Chojnowska (spr.)
Protokolant	:	Diana Dajnowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - (...) w O.**

przeciwko (...) **w B. oraz (...) Spółce z o.o. w W.**

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

na skutek apelacji pozwanego (...) w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 19 października 2011 r. sygn. akt I C 1842/10

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) w B. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5.494 (pięć tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt cztery) złote tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Skarb Państwa – (...) Zarząd (...) w O. wniósł o zwolnienie spod egzekucji ruchomości znajdujących się na terenie Jednostki Wojskowej nr (...) przy ulicy (...) w B. w postaci wyposażenia trzech kotłowni i węzłów cieplnych zajętych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku C. K. w dniu 30 września 2010 r. w postępowaniu egzekucyjnym. W uzasadnieniu wskazywał, że wszystkie zajęte ruchomości zostały wbudowane i stały się częściami składowymi systemu ciepłowniczego (instalacji wewnętrznej) oraz nieruchomości i stanowią własność Skarbu Państwa, którą gospodaruje (...) Zarząd (...) w O.. Twierdził, iż (...) sp. z o.o. nie jest właścicielem zajętych ruchomości, zaś dokonane zajęcie narusza jego prawo. Pozwana miała jedynie zmodernizować system ciepły, eksploatować go, zarządzać nim w czasie trwania umowy, a po jej wygaśnięciu przekazać z powrotem posiadanie

Skarbowi Państwa – właścicielowi systemu i nieruchomości. Ponadto wskazywał, że zajęto więcej ruchomości, o wartości znacznie przewyższającej wysokość należności i kosztów egzekucyjnych.

(...) w B. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Podnosiła, iż z pisma powoda z dnia 21 października 2010 r., w którym wezwała (...) sp. z o.o. do zwolnienia rzeczy od zajęcia wynika, iż nie jest on właścicielem zajętych ruchomości, zaś ich własność miała zostać przeniesiona na powoda dopiero w 2011 r., mocą odrębnej umowy. Nie zgadzała się również z twierdzeniami powoda, iż zajęte ruchomości stanowią część składową nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, jak i z tym, że wyposażenie trzech kotłowni oraz węzły ciepłnicze stanowią część składową systemu ciepłowniczego Jednostki Wojskowej w B. oraz nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa. Twierdziła, że węzły ciepłnicze można z łatwością od sieci ciepłej odłączyć, co nie uszkodzi całości. Nadto wskazywała, iż węzły nie są częścią składową instalacji wewnętrznej albowiem są od niej niezależne.

(...) sp. z o.o. w W. wniosła o oddalenie powództwa. Wskazywała, że powód nie jest właścicielem zajętych ruchomości, albowiem nie wywiązał się z postanowień umowy z dnia 9 listopada 2001 r. i nie spłacił należności umownych. Podnosiła, że nie nastąpiło protokolarne przekazanie systemu ciepłego.

Wyrokiem z dnia 19 października 2011 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku zwolnił spod egzekucji ruchomości znajdujące się na terenie Jednostki Wojskowej nr (...) przy ulicy (...) w B. – wyposażenie trzech kotłowni i węzłów ciepłych opisanych w protokole zajęcia z dnia 30 września 2010 roku (k.141- 272 akt), który to protokół uznał za integralną część swojego orzeczenia, zajętych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku C. K. w dniu 30 września 2010 r. w postępowaniu egzekucyjnym KM 796/10 i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

W dniu 30 września 2010 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku C. K. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego Warszawa P. z dnia 6 maja 2010 r. (sygn. akt XGNc 196/10) dokonał na wniosek (...)w B. zajęcia ruchomości w postaci wyposażenia trzech kotłowni oraz węzłów ciepłych znajdujących się na terenie Jednostki Wojskowej nr (...) przy ulicy (...) w B..

W dniu 9 listopada 2001 r. Jednostka Wojskowa nr (...) w B. zawarła z (...) sp. z o.o. w W. umowę na modernizację, zarządzanie i eksploatację systemu grzewczego Jednostki Wojskowej nr (...) w B..

W celu realizacji umowy z dnia 9 listopada 2001 r. powód zawarł z (...) sp. z o.o. w W. w dniu 19 grudnia 2001 r. umowę użyczenia, dotyczącą między innymi pomieszczeń i placów składowych na terenie kompleksu Jednostki Wojskowej nr (...) w B., stanowiącego nieruchomość Skarbu Państwa. Zgodnie z jej treścią spółka (...) zobowiązana była do ubezpieczenia obiektów i urządzeń eksploatowanych w trakcie realizacji umowy i ubezpieczała także eksploatowane urządzenia.

W dniu 22 września 2008 r. pomiędzy powodem a pozwanymi została zawarta umowa o przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej węzła ciepłego dla potrzeb zasilania w energię ciepłą obiektów Jednostki Wojskowej, dotychczas podłączonych do kotłowni centralnej jednostki.

Zdaniem Sądu osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c., który to przepis był podstawą prawną zgłoszonego roszczenia, był Skarb Państwa. Wytaczając powództwo powód zachował miesięczny termin do jego wniesienia (art. 841 § 3 k.p.c.).

Sąd przyjął, że Skarb Państwa wykazał, iż związek elementów instalacji ciepłowniczej z nieruchomością jest taki, że jej elementy nie mogą być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego. W takiej sytuacji zajęte ruchomości od początku stały się częścią składową nieruchomości i po modernizacji sieci ciepłowniczej stały się własnością Skarbu Państwa.

Wyraził pogląd, że także z przepisów prawnych wynika, że węzły ciepłnicze stanowią nieodłączny element systemu ciepłowniczego i poszczególnych budynków (§ 2 ust. 7-11 i 13 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września

2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło). Nawiązał do treści § 2 ust. 7 rozporządzenia, zgodnie z którym sieć ciepłownicza oznacza połączone ze sobą urządzenia lub instalacje, służące do przesyłania i dystrybucji ciepła ze źródeł ciepła do węzłów cieplnych, a przyłącze, zgodnie z § 2 ust. 8, oznacza odcinek sieci ciepłowniczej doprowadzający ciepło wyłącznie do jednego węzła cieplnego albo odcinek zewnętrznych instalacji odbiorczych za grupowym węzłem cieplnym lub źródłem ciepła, łączący te instalacje z instalacjami odbiorczymi w obiektach. Definicje te, w ocenie Sądu, jednoznacznie potwierdzają nieodłączność węzłów zamontowanych w budynkach z systemem ciepłowniczym Jednostki Wojskowej.

Sąd wskazał, że obecnie działający system zasilany energią ciepłą dostarczaną przez (...) sp. z o.o. w B. składa się z przyłącza cieplnego i węzła grupowego (dwa elementy systemu będące własnością dostawcy ciepła, tj. (...) sp. z o.o. w B.), instalacji zewnętrznych w postaci podziemnych rurociągów dostarczających czynnik grzewczy w postaci wody gorącej do pojedynczych węzłów w budynkach, pojedynczych węzłów cieplnych, które zasilają wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania w obiektach i poprzez wymienniki dostarczają do instalacji ciepłą wodę użytkową oraz wewnętrznych instalacji grzewczych i instalacji ciepłej wody. Elementy systemu ciepłowniczego stanowią powiązane ze sobą urządzenia techniczne i instalacje w sposób wzajemnie zależny. Powiązanie węzłów cieplnych z systemem ciepłowniczym jest ściśle i nierozłączne.

Zdaniem Sądu demontaż węzłów cieplnych spowoduje istotną zmianę całości systemu grzewczego. Nieruchomość pozbawiona węzłów cieplnych pozostanie nieogrzewana, części odłączone i te pozostawione, będą pozbawione możliwości wypełniania samodzielnie swojej funkcji grzewczej. Rozdzielone elementy osobno staną się bezużyteczne, nie będą mogły pełnić swej funkcji, jeśli nie zostaną powtórnie połączone ze sobą. Podkreślił, że system grzewczy na terenie Jednostki Wojskowej w B. pozostaje w konfiguracji umożliwiającej mu pracę na rzecz tej jednostki, natomiast rozdzielone węzły nie będą pasowały do innych, natomiast system do działania potrzebowałby innych węzłów właściwie dopasowanych do ich specyfiki, czyli zmodernizowanych lub wytworzonych raz jeszcze .

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie można także skutecznie powoływać się na treść art. 49 § 1 k.c., zgodnie z którym urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa. Przepis ten nie może być traktowany jako samodzielna podstawa nabycia własności, gdyż nie przesądza on o tytule nabycia, nie przesądza też o tym, że sam fakt połączenia czyni z danego urządzenia część składową przedsiębiorstwa.

W ocenie Sądu umowa z dnia 9 listopada 2011 r. nie regulowała kwestii własności zamontowanych elementów instalacji systemu ciepłowniczego. Regulowanie tych kwestii w umowie było zbędne, albowiem przepisy prawa rzeczowego mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących i nie jest możliwe wyłączenie stosowania art. 191 k.c. odmienną wolę stron. Wprawdzie w § 2 ust. 3 umowy stwierdzono, iż z momentem wygaśnięcia umowy operator w terminie 14 dni przekaże nieodpłatnie protokolarnie zamawiającemu elementy eksploatowanego i zmodernizowanego przez siebie systemu cieplnego kompleksu (...) w sprawnym stanie technicznym, jednakże nie ma żadnego postanowienia dotyczącego przeniesienia własności ruchomości po zakończeniu umowy. Podkreślił, iż zgodnym celem stron zawierających wskazaną umowę nie było zatem przeniesienie własności.

Sąd wyraził stanowisko, iż w związku z zawartą pomiędzy wszystkimi stronami niniejszego sporu umową z dnia 22 września 2008 r. (...) sp. z o.o. nie nabyła własności spornych ruchomości. Zgodnie z umową o przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej węzła cieplnego dla potrzeb zasilania w energię ciepłą obiektów jednostki wojskowej granicę własności i eksploatacji stanowiły zawory odcinające przyłącze i węzeł cieplny dostawcy - (...) sp. z o.o. od instalacji wewnętrznej powoda. Taki zapis umowy jednoznacznie przesądza, że wewnętrzny system grzewczy, w tym wyposażenie trzech kotłowni i węzły cieplne, nie wszedł w skład przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. Przedmiotowe ruchomości dzielą los prawny nieruchomości, której właścicielem jest powód.

Dodał nadto, że samo protokolarne przekazanie elementów systemu grzewczego jest jedynie czynnością techniczną, która nie wywiera skutków prawnych w zakresie własności i z którą nie można wiązać skutków rozporządzenia własnością.

Zdaniem Sądu opinia biegłego sądowego A. J., która stanowiła jedynie dokument prywatny (art. 245 k.p.c.) nie miała znaczenia dla oceny niniejszej sprawy.

Sąd nie uwzględnił wniosku (...) sp. z o.o. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu urządzeń i pojazdów oraz narzędzi i oprzyrządowania na okoliczność ustalenia, czy każdy z podlegających zajęciu węzłów cieplnych stanowi odrębną całość, może stanowić odrębny przedmiot obrotu gospodarczego i nie stanowi części składowej nieruchomości Skarbu Państwa, uznając ją za zbędną w sprawie, albowiem okoliczność, że każdy z węzłów może być przedmiotem obrotu gospodarczego była bezsporną w sprawie, natomiast okoliczność, czy stanowi on część składową nieruchomości Skarbu Państwa podlegała ocenie Sądu i nie wymagała w tym zakresie wiadomości specjalnych.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyło apelacją (...) w B., zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie:

- art. 65 k.c. w zw. z § 2 ust 3 umowy nr (...) z dnia 9 listopada 2001 r. poprzez dokonanie błędnej wykładni umowy i uznanie, że protokolarne przekazanie elementów systemu grzewczego było jedynie czynnością techniczną, formalną niewywierającą skutków prawnych w zakresie własności i z którą nie można wiązać skutków rozporządzenia własnością, w sytuacji gdy zapis umowy zawiera w sobie dyspozycję do przeniesienia własności, a zatem strony poprzez wprowadzenie takiego zapisu miały na celu nieodpłatne przeniesienie własności ruchomości w terminie 14 dni po zakończeniu umowy;

- art. 65 k.c. w zw. z § 17 ust. 7 umowy nr (...) z dnia 9 listopada 2001 r. umowy poprzez dokonanie błędnej wykładni tej umowy i uznanie, iż:

a) powód jest właścicielem zajętych ruchomości;

b) pomiędzy powodem a (...) sp. z o.o. umowa nie regulowała kwestii własności zamontowanych elementów instalacji systemu ciepłowniczego;

c) zgodnym celem stron nie było przeniesienie własności ruchomości, w sytuacji, gdy użyte przez strony w umowie zapisy tj. §17 ust 7, nakładały na powoda „obowiązek zakupienia od Operatora ((...) sp. z o.o.) zmodernizowanych urządzeń do produkcji ciepła po cenie wynikającej z ksiąg handlowych Operatora przy uwzględnieniu założonej amortyzacji i kosztów finansowania w przypadku rozwiązania umowy z jakichkolwiek przyczyn przez którąkolwiek ze stron”;

- art. 65 k.c. przez jego niezastosowanie, a tym samym niezbadanie jaki faktycznie charakter miało oświadczenie woli powoda złożone w załączniku do pisma powoda z dnia 26 sierpnia 2010 r. o tym, iż wymienione w piśmie urządzenia (w większości zajęte w postępowaniu zabezpieczającym) nie stanowiły w chwili ich wybudowania i podczas trwania umowy (do dnia 31 grudnia 2010 r.) własności Skarbu Państwa;

- art. 140 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że spółka (...) nie jest właścicielem zajętych w postępowaniu zabezpieczającym ruchomości;

- art. 336 k.c. poprzez jego niezasadne zastosowanie polegające na uznaniu, iż (...) sp. z o.o. jest posiadaczem zależnym zajętych w postępowaniu zabezpieczającym ruchomości, w sytuacji gdy jest ona ich właścicielem;

- art. 47 § 2 k.c. w zw. z art. 191 k.c. poprzez uznanie, iż elementy wybudowane przez (...) sp. z o.o. z momentem ich fizycznego połączenia z siecią powoda straciły swój byt samodzielny i odrębność prawną, co spowodowało, że stały się częścią składową, która nie może być oddzielnym od sieci przedmiotem własności;

- art. 47 § 3 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuznanie, iż zajęte ruchomości zostały połączone z siecią tylko dla przemijającego użytku i wobec tego nie stanowią jej części składowych;

- § 2 ust 7 - 11 i 13 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło poprzez uznanie, iż definicje określone w tym rozporządzeniu jednoznacznie potwierdzają nieodłączność węzłów zamontowanych w budynkach z systemem ciepłowniczym Jednostki Wojskowej;

- art. 6 k.c. poprzez uznanie, iż powód wykazał, że związek elementów instalacji ciepłowniczej z nieruchomością jest taki, że jej elementy nie mogą być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego, w sytuacji gdy powód dowodu takiego nie przedstawił, zaś elementy można odłączyć bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości, a także bez ich uszkodzenia;

II. naruszenie prawa procesowego poprzez:

1. niewłaściwe zastosowanie art. 233 § 1 k.p.c. przez:

a) dowolną ocenę dowodów zebranych w sprawie, co miało wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku i w konsekwencji doprowadziło do sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, skutkiem czego doszło do błędnej oceny stanu faktycznego, poprzez przyjęcie, że:

- (...) sp. z o.o. nie jest właścicielem zajętych ruchomości, a jest jedynie posiadaczem zależnym;

- (...) sp. z o.o. miał jedynie zarządzać, eksploatować i zmodernizować system ciepłowniczy, a po wygaśnięciu umowy przekazać z powrotem posiadanie Skarbowi Państwa, w sytuacji gdy pozwany wytworzył zajęte ruchomości i po zakończeniu umowy miał przenieść ich własność, zatem nie może być mowy o zwrotnym przekazaniu posiadania;

- powód miał obowiązek zakupienia od (...) sp. z o.o. zmodernizowanych urządzeń do produkcji ciepła po cenie wynikającej z ksiąg handlowych przy uwzględnieniu założonej amortyzacji i kosztów finansowania w przypadku rozwiązania umowy z jakichkolwiek przyczyn przez którąkolwiek ze stron w terminie wcześniejszym niż okres, na który zawarto umowę;

- powiązanie węzłów ciepłowniczych z systemem ciepłowniczym jest ściśle i nierozzerwalne, w sytuacji gdy węzły stanowią odrębną całość i jako kompletne połączenie ze sobą urządzeń i instalacji służących do celów zmiany parametrów mediów mogą stanowić odrębny przedmiot obrotu gospodarczego;

- uznanie, że nietrafne są twierdzenia (...) sp. z o.o., iż ewentualny demontaż węzłów ciepłowniczych nie zniszczy, nie uszkodzi, nie spowoduje zmiany przedmiotu odłączonego, w sytuacji gdy Sąd oddalił wniosek (...) sp. z o.o. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny maszyn, urządzeń i pojazdów oraz narzędzi i oprzyrządowania a rozstrzygnięcie sprawy w tym zakresie wymagało zasięgnięcia wiadomości specjalnych posiadanych przez biegłego sądowego;

- uznanie, że zgodnym celem stron nie było przeniesienie własności w sytuacji, gdy w § 17 ust 7 umowy jest mowa o przeniesieniu własności poprzez sprzedaż ruchomości;

- umowa nie regulowała kwestii własności zamontowanych elementów instalacji systemu ciepłowniczego w sytuacji, gdy regulacje te zawarte zostały w § 2 ust 3 oraz § 17 ust 7 umowy;

b) uchybienie sformułowanej w tym przepisie zasadzie wszechstronności wymagającej poddania ocenie całości materiału dowodowego zebranego w postępowaniu i pominięcie w toku dokonywanej oceny w przedmiocie:

- dokonania wykładni §17 ust 7 umowy z dnia 9 listopada 2001 r. zawierającej postanowienia o obowiązku zakupu przez powoda od (...) sp. z o.o. zmodernizowanych urządzeń do produkcji ciepła po cenie wynikającej z ksiąg handlowych (...) sp. z o.o. przy uwzględnieniu założonej amortyzacji i kosztów finansowania w przypadku rozwiązania umowy z jakichkolwiek przyczyn przez którąkolwiek ze stron;

- okoliczności, iż zajęte urządzenia są wpisane do ewidencji środków trwałych prowadzonych przez (...) sp. z o.o.;

- system ciepłowniczy Jednostki Wojskowej nigdy nie był wpisany do ewidencji środków trwałych powoda;

- oświadczenia powoda zawartego w załączniku do jego pisma z dnia 26 sierpnia 2010 r. o tym, iż wymienione w piśmie urządzenia nie stanowiły w chwili ich wybudowania i podczas trwania umowy (do dnia 31 grudnia 2010 r.) własności Skarbu Państwa;

- pominięcie dokonanej przez (...) sp. z o.o. analizy danych zawartych w tabeli z załącznika do pisma powoda z dnia 26 sierpnia 2010 r. z protokołem zajęcia komorniczego, potwierdzającej tożsamość wymienionych w obu dokumentach węzłów cieplnych;

2. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny maszyn, urządzeń i pojazdów oraz narzędzi i oprzyrządowania, w sytuacji gdy zgłoszony wniosek dowodowy był zasadny, a do rozstrzygnięcia sprawy wymagane było zasięgnięcie wiadomości specjalnych;

3. art. 245 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i uznanie, iż opinia biegłego sądowego A. J. jest jedynie dokumentem prywatnym, w sytuacji, gdy opinia ta została sporządzona przez biegłego na zlecenie komornika sądowego C. K., zawarta jest w protokole zajęcia ruchomości i stanowi integralną część akt postępowania zabezpieczającego;

4. art. 244 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy opinia ta stanowi dokument urzędowy, a zatem stanowi dowód tego co zostało w nim urzędowo zaświadczone;

5. art. 813 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie znajdującej się w aktach sprawy - protokole zajęcia - opinii biegłego sądowego A. J., w której biegły uznał, iż każdy z podlegających zajęciu węzłów cieplnych stanowi odrębną całość i jako kompletne połączenie ze sobą urządzeń i instalacji służących do celów zmiany parametrów mediów może stanowić odrębny przedmiot obrotu gospodarczego.

Wskazując na powyższe zarzuty domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i stosowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie doprecyzować należy ustalenia Sądu Okręgowego przez wskazanie, że zajęcie ruchomości w sprawie CK KM 796/10, prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Białymstoku C. K., miało miejsce z uwagi na złożenie przez skarżącą wniosku o zabezpieczenie roszczenia pieniężnego, stwierdzonego nakazem zapłaty wydanym w dniu 6 maja 2010 r. przez Sąd Okręgowy w Warszawie, sygn. akt X GNC 196/10 (art. 492 § 1 k.p.c.) - k.68, 69 i 79 akt. W toku toczącego się postępowania nie podnoszono argumentu, że zabezpieczenie upadło. W takiej sytuacji zachodziła potrzeba merytorycznego ustosunkowania się wniesionego środka zaskarżenia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego procedując w sprawie Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia przepisów prawa procesowego, które miałyby wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

I tak oddalając wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii specjalistycznej Sąd I instancji nie naruszył art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. (jak i art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c.). Słusznie Sąd Okręgowy uznał, że fakty wskazywane w tezie dowodowej nie wymagają – w okolicznościach niniejszej sprawy - wyjaśnienia przy pomocy wiadomości specjalnych biegłego z zakresu wyceny maszyn, urządzeń i pojazdów oraz narzędzi i oprzyrządowania. Sąd Apelacyjny, ponownie rozpoznając sprawę, nie widział uzasadnionej potrzeby uzupełniania materiału dowodowego poprzez przeprowadzanie dowodu z opinii specjalistycznej. W ocenie Sądu odwoławczego fakty wskazywane przez skarżącą w tezie dowodowej znalazły wyjaśnienie w materiale dowodowym zgromadzonym przez Sąd I instancji.

Oceniając, na użytek niniejszego postępowania, dowód z opinii biegłego sądowego A. J., wydanej w postępowaniu zabezpieczającym, prowadzonym przez Komornika Sądowego C. K., jako dokument prywatny, Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia przepisów procesowych ujętych w apelacji. Zauważyć jedynie należy, że z opinii A. J., wydanej w sprawie CK KM 796/10, wynika jedynie wartość zajętych ruchomości (k. 620-645). Dokument w postaci opinii nie dowodzi natomiast istnienia okoliczności przywoływanych przez skarżącą. Przywoływany w apelacji zapis znalazł się w protokole zajęcia ruchomości (nie został naniesiony pismem odręcznym, ale drukowanym – k. 141 akt). Protokół ten został podpisany przez osoby uczestniczące w czynności procesowej (poza jedną osobą), a więc i A. J.. Zauważyć jednakże należy, że na k. 82 akt znajduje się odpis pisma sygnowanego przez Komornika Sądowego C. K. z dnia 18 sierpnia 2010 r., skierowanego do A. J. i zatytułowanego „zlecenie wykonania wyceny przez biegłego”. Z jego treści wynika, że A. J. został powołany przez Komornika jako biegły celem „wyceny nieruchomości oraz udziału w czynnościach egzekucyjnych dotyczących zajęcia ruchomości”. Zlecenie Komornika nie obejmowało wykonania innych czynności. Ze sporządzonej przez A. J. opinii pisemnej wynika, że stan prawny ustalił on na podstawie protokołu zajęcia ruchomości w dniu 30 września 2010 r. (k. 623 akt). Zapis protokołu zajęcia ruchomości, wskazujący na treść oświadczenia biegłego A. J., wykracza zakres zlecenia udzielonego przez Komornika. Treść tego oświadczenia nie została też powtórzona w opinii wydanej na piśmie. Pominięcie w takiej sytuacji kwestionowanego zapisu – znajdującego się w protokole zajęcia ruchomości – nie dowodzi naruszenia art. 244 k.p.c., jak i art. 813 k.p.c.

Jeżeli natomiast chodzi o zarzut naruszania art. 233 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu, to analiza skonstruowanych zarzutów pozwala na ocenę, iż pozostają one w ścisłej relacji z zarzutami naruszenia prawa materialnego. Wydaje się, że uprawniona jest konstatacja, zaprezentowana w odpowiedzi na apelację, iż skarżąca odwołując się do treści tego przepisu w zasadzie kwestionuje ocenę prawną, a nie ustalenia faktyczne.

Zakres zaskarżenia i przedstawione w apelacji zarzuty obligowały Sąd Apelacyjny do ponownego rozpoznania sprawy w całości przy uwzględnieniu dowodów zebranych w sprawie.

Sąd II instancji podzielił ocenę prawną Sądu Okręgowego, że powód jest właścicielem elementów systemu grzewczego, zmodernizowanego przez spółkę (...). Wniosek taki jest uprawniony w świetle treści umowy zawartej przez spółkę (...) ze Skarbem Państwa w dniu 9 listopada 2001 r. Zgodnie z jej treścią (...) sp. z o.o. zobowiązała się zmodernizować system grzewczy Jednostki Wojskowej, dostarczać ciepło i zarządzać systemem grzewczym na zasadzie finansowania przez stronę trzecią w systemie (...). Umowa została zawarta na okres do 8 listopada 2010 r. W dniu 19 grudnia 2001 r., powołując się na § 11 umowy nr (...) z 9 listopada 2001 r., spółka (...) zawarła ze Skarbem Państwa drugą umowę, a mianowicie umowę użyczenia nr (...) obiektów i urządzeń kompleksu (...) w B., stanowiących elementy infrastruktury cieplnej. Integralną częścią tej umowy były załączniki wymienione w § 17 umowy. Ta umowa została zawarta na okres od 1 stycznia 2002 r. do 8 listopada 2010 r.

Jest okolicznością niesporną, że spółka (...) dokonała modernizacji systemu grzewczego Jednostki Wojskowej nr (...) (obecnie nr (...)) w B., przez pewien okres dostarczała ciepło i zarządzała systemem grzewczym. Zamontowane przez spółkę (...) urządzenia w system grzewczy Jednostki Wojskowej były wpisane do ewidencji środków trwałych spółki (...) i spółka dokonywała odpisów amortyzacyjnych. Czyniła to zgodnie z umową nr (...) z 9 listopada 2001 r.

Treść umowy nr (...) z 9 listopada 2001 r., zawartej między spółką (...) a Skarbem Państwa, uprawniała do przyjęcia, że spółka (...), dokonując modernizacji systemu grzewczego Jednostki Wojskowej nr (...) w B., poczyniła nakład na nieruchomości (takie określenie znalazło się w umowie), który miał być rozliczony na zasadach w niej określonych. Wzajemne rozliczenia stron z tego tytułu przewidziano w § 9 umowy (wielokrotnie zmienianym). W zakresie rozliczeń stron z tytułu modernizacji istotne są także odpisy amortyzacyjne dokonywane przez spółkę (...).

Nie można podzielić stanowiska skarżącej, iż § 2 ust. 3 oraz § 17 ust. 7 umowy świadczą o tym, że umowa nr (...) miała jedynie charakter obligacyjny i do przejścia własności ruchomości na rzecz Skarbu Państwa, jako właściciela budynków, w których znajdowały się wyposażenia kotłowni i częściowo węzły cieplne i nieruchomości przez które przebiegały linie ciepłownicze, konieczna była druga umowa – rozporządzająca – zawarta pomiędzy podmiotem dokonującym modernizacji systemu grzewczego, dostarczającym ciepło oraz zarządzającym systemem grzewczym a Skarbem Państwa jako zamawiającym.

Pierwsze z przywoływanych postanowień umownych zawarte jest w § regulującym obowiązki stron po wygaśnięciu umowy łączącej strony, tj po 8 listopada 2010 r. Strony postanowiły w nim, że spółka (...) w terminie 14 dni przekaze nieodpłatnie protokolarnie zamawiającemu elementy eksploatowanego i zmodernizowanego przez siebie systemu ciepłego w sprawnym stanie technicznym, po zamortyzowaniu zamontowanych urządzeń. Zapis ten, wbrew stanowisku skarżącej, nie zawiera w sobie dyspozycji do przeniesienia własności. Jest w nim mowa o przekazaniu nieodpłatnym, protokolarnym, elementów systemu ciepłego. Dodatkowo też nawiązano w nim do „zamortyzowania zamontowanych przez spółkę urządzeń”. Podzielić należało zatem pogląd Sądu I instancji, że zapis o protokolarnym przekazaniu urządzeń odnosił się jedynie do czynności formalnych – technicznych. Sformułowanie o nieodpłatnym przekazaniu należy połączyć z zapisem umowy o zamortyzowaniu przez „operatora” zamontowanych przez niego urządzeń, co de facto oznacza całkowite rozliczenie finansowe między stronami umowy nr (...).

Jeżeli natomiast chodzi o regulację przewidzianą § 17 ust. 7 umowy to dotyczy ona rozliczeń stron umowy na wypadek rozwiązania umowy z jakichkolwiek przyczyn przez którąkolwiek ze stron. Wykładając zapis § 17 ust. 7 umowy mieć należy na uwadze pełną jego treść, jak i treść ust. 6 § 17. Strony postanowiły w § 17 ust. 7 umowy, że w razie rozwiązania umowy operator nie może zdemontować urządzeń do produkcji ciepła, a więc zabrać poczynionych na nieruchomości nakładów, ale zakupić od „operatora” zmodernizowane urządzenia do produkcji ciepła po cenie wynikającej z ksiąg handlowych przy uwzględnieniu założonej amortyzacji i kosztów finansowania. Istotnie w ust. 7 § 17 umowy pojawił się zapis o „obowiązku zakupienia”. Jednakże w ust. 6 § 17 umowy, regulującym zasady rozliczeń stron w razie odstąpienia bądź wypowiedzenia umowy przez „operatora” z winy „zamawiającego”, znajduje się zapis o konieczności rozliczenia przez „zamawiającego” z nakładów poniesionych przez „operatora”, których wartość zostanie ustalona w oparciu o księgi handlowe „operatora” przy uwzględnieniu założonej amortyzacji i kosztów finansowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego pomimo użycia w § 17 ust. 7 umowy sformułowania o „obowiązku zakupienia” zmodernizowanych urządzeń zapis ten należy tłumaczyć jako obowiązek rozliczenia się z dokonanych nakładów w sytuacji rozwiązania umowy przed jej końcowym terminem, który to termin gwarantował „operatorowi”, że wskutek wykonywania umowy zgodnie z jej brzmieniem zwróca się mu poniesione nakłady. Inaczej mówiąc, w trakcie trwania umowy poniesione nakłady zostaną rozliczone przy uwzględnieniu założonej amortyzacji i kosztów finansowania. Kwestionowany zapis nie może być rozumiany w ten sposób, że nakłady poczynione na nieruchomości, a więc zmodernizowane elementy systemu grzewczego stanowiły własność „operatora”, zaś prawo własności tychże urządzeń miało przejść na właściciela gruntu dopiero z momentem zawarcia umowy przeniesienia własności, w domyśle umowy sprzedaży (eksponowane jest bowiem słowo „zakupienia”). Podkreślić też należy, że żadne racjonalne względy nie przemawiają za odmienną wykładnią zapisów postanowień umownych ujętych w § 17 ust. 6 i ust. 7 umowy.

Wskazać też należy, że strony zawarły umowę na modernizację systemu grzewczego – jego przebudowę. Umowę w tej części można byłoby zakwalifikować jako umowę o roboty budowlane (częściowo remontowe budynku) - odpisy dokumentów z k. 181-268 akt. Jednocześnie umową nr (...) uregulowano zasady rozliczania kosztów modernizacji na zasadzie finansowania przez stronę trzecią w systemie (...). Umowa, jaką zawarł Skarb Państwa ze spółką (...), pozwala na postawienie wniosku, że wynagrodzenie z tytułu modernizacji systemu grzewczego miało być

płatne nie jednorazowo, a więc bezpośrednio po dokonaniu modernizacji, ale wg zasad określonych w § 9 umowy (zasady rozliczania ujęte są w analizie ekonomicznej – k. 552 i następne). Jednakże przyjęte zasady wypłaty wynagrodzenia nie mogą dowodzić, iż własność urządzeń zamontowanych w systemie ciepłowniczym przejdzie na właściciela gruntu dopiero po „spłaceniu pełnej należności”. W ocenie Sądu Apelacyjnego strony umowy postanowiły, że w razie wcześniejszego ustania stosunku umownego niż przewidziany umową nie będzie miał miejsce zwrot nakładów poczynionych na nieruchomości w ramach zawartej umowy (zdemontowanie zmodernizowanego systemu ciepłowniczego i zabranie jego elementów przez spółkę (...)), a nastąpi rozliczenie wydatków poniesionych na zmodernizowanie systemu według zasad przyjętych w umowie. Oznacza to, że wbudowane urządzenia, nawet jeżeli niektóre z nich (wymienione w apelacji – k. 726-727 akt) można z systemu wymontować i system ciepłowniczy nadal funkcjonuje (kotły olejowe z uwagi na ogrzewanie pochodzące z innego źródła nie są obecnie użyteczne, a więc ich obecność w systemie nie jest konieczna do rozprowadzania obecnie energii cieplnej), zgodnie z treścią umowy łączącej strony, stanowią własność Skarbu Państwa. Nie ma przy tym istotnego znaczenia prawnego, czy należności wynikające z umowy zostały uregulowane przez zobowiązanego w całości, czy też nie, a także czy umowa wygasła wskutek upływu terminu, czy też odstąpiono od niej. W każdej bowiem sytuacji w grę wchodziłyby jedynie rozliczenia finansowe pomiędzy stronami umowy, a kwestia ta nie jest istotna w sprawie o zwolnienie ruchomości z egzekucji.

Sąd I instancji skupił swoje rozważania przede wszystkim wokół rozwiązań przewidzianych art. 47 § 2 k.c., art. 191 k.c. oraz § 2 ust 7 - 11 i 13 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło.

Z uwagi na zarzuty dotyczące naruszenia tychże przepisów koniecznym było, przynajmniej w sposób ogólny, odniesienie się także do ich trafności. Podkreślić jednakże należy, że podstawą oddalenia apelacji była bezpodstawność zarzutów ukierunkowanych na stosunek umowny. Umowy łączące Skarb Państwa i spółkę (...) dawały podstawy do przyjęcia, iż spółka (...) w dacie zajęcia ruchomości, jak i orzekania przez Sąd II instancji, nie była właścicielem wyposażenia kotłowni i zajętych węzłów cieplnych.

Sąd I instancji uznając, że wyposażenie kotłowni i węzły cieplne stanowią własność Skarbu Państwa, zaś w dacie ich zajęcia przez Komornika znajdowały się w posiadaniu spółki (...) w ramach umów, jakie zostały zawarte przez te strony, nie dopuścił się naruszenia art. 140 k.c., jak i art. 336 k.c. O posiadaniu wyposażenia kotłowni i węzłów cieplnych pod tytułem właścicielskim nie może świadczyć fakt wpisania ruchomości do ewidencji środków trwałych spółki (...) i dokonywania przez tę spółkę odpisów amortyzacyjnych, jak i niewpisanie tych środków w czasie trwania umowy do ewidencji środków trwałych prowadzonej przez powoda. Kwestie odliczeń amortyzacyjnych były ujęte w umowie i były ściśle powiązane z zasadami rozliczania poniesionych przez spółkę (...) kosztów powiązanych z modernizacją systemu grzewczego. W kontekście treści art. 140 k.c. nie ma istotnego znaczenia treść załącznika do pisma powoda z dnia 26 sierpnia 2010 r. Zauważyć jedynie należy, że pod tym załącznikiem podpis złożył (...), zaś w piśmie podpisanym przez Szefa (...) w O. miało miejsce odwołanie do treści umowy nr (...), jak i art. 47 k.c.

Ma rację skarżąca, że odłączenie ruchomości opisanych w pkt 4 apelacji od systemu ciepłowniczego umożliwia jego działanie przy dostarczaniu energii cieplnej przez (...) spółkę z o.o. w B.. Jednakże w razie zmiany sposobu zasilania w energię cieplną obiektów Jednostki Wojskowej nr (...) (przejście z powrotem na zasilanie energią cieplną z kotłowni centralnej położonej przy ul. (...)) ruchomości te ponownie zostałyby włączone w system dostarczający energię cieplną. Nie zostały one zatem połączone z siecią dla przemijającego użytku, ale w celu ich wykorzystywania przy zasilaniu w energię cieplną z kotłowni centralnej położonej przy ul. (...). Wykorzystywano je do momentu zmiany sposobu dostarczania energii cieplnej. W takiej sytuacji przyjęcie przez Sąd I instancji, że wszystkie ruchomości stanowiące wyposażenie kotłowni i węzły cieplne są częściami składowymi nieruchomości Skarbu Państwa nie stanowi naruszenia art. 47 § 2 k.c. w zw. z art. 191 k.c. (przez ich zastosowanie ak i art. 47 § 3 k.c. (przez jego niezastosowanie).

Sąd I instancji, wydaje się, iż zbyt dużą wagę przywiązywał do rozwiązań przewidzianych § 2 ust 7 - 11 i 13 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło. Rozporządzenie to jest aktem wykonawczym, wydanym na podstawie art. 46 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne. Zgodnie z treścią § 1

rozporządzenia określa ono szczegółowe zasady kształtowania taryf przez przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem, magazynowaniem, przetwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją lub obrotem ciepłem, kalkulacji taryf dla ciepła i rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło. Na użytek tych zasad § 2 rozporządzenia zawiera stosowne definicje. Pominięcie rozwiązań przewidzianych § 2 ust 7 - 11 i 13 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło w zakresie oceny prawnej, komu przysługuje prawo własności do zajętych ruchomości, nic nie zmieni.

W świetle wywodów prawnych zaprezentowanych powyżej nieuzasadniony był też zarzut naruszenia art. 6 k.c.

Nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia apelacji Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za drugą instancję postanowił w oparciu o art. 98 k.p.c. (zasądzona kwota obejmuje wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego według stawki minimalnej oraz koszty dojazdu radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na rozprawę).